

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem, Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 12. Multos esse, qui vsuris vel etiam grauioribus contra iustitiam
peccatis obstricti non rectè confitentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

Job. 21. 13.

tim inter acerbissima suspiria, clamitabat. O thesauros meos! ô pecunias meas! ô bona mea! ô diuitias meas! Cuiam vos relinquam? quis vos acquireret? quis possidebit? Hæ voces vltimæ illius fuerunt; vt, sicut alij, qui ducunt in bonis dies suos, in puncto, à gaudijs, ad inferna descendunt; ipse Acherontis supplicia, ab huius vitæ eiulatu inchoaret. Possem & quartam adijcere historiam, quàm anno præcedente 1644. primùm, Venetijs, primario viro, ac admodum seni contigisse, mihi ex aua Oenipontana scriptum est, additumque haberi illam ab auctore fide dignissimo, & aliorum relatione, inibi iam plus confirmatam & certissimè creditam. Sed malo illam audire ab alijs, quàm alijs narrare, nondum satis enodatè recensitam; quamuis luculentè ostendat, quo exitu Confessio differatur, vel profanetur.

XII.
 MULTOS
 ESSE, QUI
 VSVRIS,
 VEL ETIAM
 GRAVIO-
 RIBVS,
 CONTRA
 IUSTITI-
 AM, PEC-
 CANTIS OB-

Publiana sententia est: *Auarus, nisi cum moritur, nil rectè facit.* Cuius dicti sensus est, eum, qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodū esse, dum viuit; solam illius mortem hæredi voluptatè & emolumentum adferre. Sed horum auarorum mors emolumentum etiam non hæredibus affert. Ex eorum enim pœna satis manifestum est, quàm seuerè Deus puniat sacrilegos eiusmodi confidentes.

tentes, & quò usura hominem pertrahat. Quanquam facilè prospicio, quid mihi plerique sint obiecturi: nempe Hæc nihil ad se pertinere; paucos nunc, Pamphili furtum imitari, paucos cum Alexandro Asiam metere, paucos legere culmos cum Antigono; paucos usurarios reperiri; ad illos eundem: illis hæc talia occinenda esse. Quibus respondeo. 1. Cum Horatio lib. 1. ep. 1. *Multis occulto crescit res fœnore*, quia constat, varia esse genera usurarum; alia enim *formalis & aperta*, alia *virtualis* siue *palliata* est: itemque alia *realis*, alia *mentalis*. Quæ si diligenter perpendenterentur, multos ostenderent, esse hîc inquinatos. Quoties enim fiunt pacta obligantia ex iustitia, ad dandum aliquid pecunia æstimabile, ultra sortem ex vi mutui? quoties pactum initur, ut mutuarius teneatur facere aliquem contractum, cum mutuante, vel præstare munus à lingua, ab obsequio, à manu; vel facere aliquid turpe, pretio æstimabile; vel dare officium, priuilegium, exemptionem ab aliquo onere, vel ut dimidium recipiat in mercibus, vel ut tempore messis reddat triticum pretio currente &c. Nonne hæc sunt usuraria? Sunt. Sed excusatur usurarius, ut

STRICTE
NON RE
CTE CON
FITEN
TVR,

Horat.
lib. 2.
Satyr. 3.

*Nimirum insanus paucis videatur, eò quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur
eodem.*

2. Multi filij sunt ab vfura alieni, sed vfurarios parentes habuerunt. Hæres verò tenetur ad vfuras defuncti, si relicta hæredi factis sint ad soluenda debita, & ad portionem hæredibus iure debitam: si verò hæres succedat etiam in crimine vfurarij, tenetur in solidum, ex persona etiam propria, tanquam cooperator vfurarum, quæ ab ipso acceptæ essent post mortem. 3. Demus, te esse ab omni vfura alienum; demus non esse furem Argium; sed auaritia te aliò impulit, atque in longè grauiora & apertiora. Vfuræ quædam, etsi iure diuino prohibitæ, tamen iure ciuili permiffæ fuerunt, quædam etiam approbatæ. Et sunt multa quæ ab vfura excusant, si non titulo mutui, sed ratione *lucricessantis*, aut *damni emergentis*, aut titulo gratitudinis, vel amicitia quippiam accipiatur; nihil tamen omnium est, quod à rapinis prædones, à furtis lauerniones excuset. 4. Quot fraudes in emtione venditioneque committuntur? quoties pretia rerum augentur? quoties pondera, mensuræ, numeri minuantur? *Non habebis in sacculo diuersa pondera,*

Deuter.
25. 13.

maius

maius & minus: nec erit in domo tua modius maior & minor. pondus & pondus habebis iustum & verum, & modius aequalis, & verus erit tibi, ait Dominus. O quoties audimus, diuersa pondera, & diuersa pretia earundem rerum? Quod denario venditur, si ciuis est, duplicatâ pecuniâ venditur studioso litterarum, aut peregrino, vt plures lædantur. nempe & studiosi, & parentes studiosorum, & quotquot id audiunt peregrini. Addo, & istos ipsos foeneratores lædi; qui nunquam opulescunt, licet quotannis, incredibilis summa pecuniarum in eiusmodi urbem inferatur, quæ, quò euanescat, non apparet, nisi quia, quod iustitiâ caret, caret etiam diuina benedictione. 5. Quoties solutiones debitæ differuntur? dissimulantur? penitus obliuione inuoluuntur? an ideò non debes, quia alter non exigit? aut quia non meminit, idcirco putas etiam Deum debiti tui non recordari? 6. Inter ipsum ludum, quot fraudes admittuntur? quot mendacijs circumueniuntur collusores? quoties chartæ miscentur in præiudicium aliorum? ne dicam quantæ superstitiones & quot pacta diabolica intercurrant. Non enim nominabo, ne videar docere, quod refuto. Certè multi sunt, qui arte inæquales, vel

minis, vel importunis precibus inducunt ad ludendum, quos victos habent antè, quàm ludere incipiant. Quid est hoc aliud, quàm in terra jacentem, & sese defendere non valentem spoliare? 7. Quanti sunt, qui præsertim hoc tempore, scienter emunt pecudes abactas, aut alias res alienas? qui seruant donata, ab eo, quem sciunt furem esse manifestum? *Socij furum* sunt isti, & iam patibulo initiati; qui si scirent, per eiusmodi furti dignos fieri homines, vt etiam amittant, quæ iustè possederunt, non vtique tam obstinatè aliena retinerent. Plurimi ad Lauretanam ædem peregrinati sanitatem reportarunt: quidam sanus, inde è muro sacro lapidem abstulit, & agrotare cœpit. Ita nonnulli exitium sibi furantur & extremam paupertatem in furtiuis opibus acquirunt. Quid impetrabis, si rosarium oras, quod tuo vel alieno furto acquisiisti? cur enim manus ad cælum extendis? vt ores, an vt eas ostendas furto inquinatas? illum libellum legens, quæ alteri subduxisti, seuerissimum vis placare iudicem furum? Non est enim Deus noster, sicut qui *viduus pharetra risit Apollo*. 8. Ah quid dicam, quoties famuli? quoties ancillæ esculenta, poculenta subducunt? Mittitur in cellam

lam seruus vt domino vini haustum afferat,
qui domino vitrum, sibi cantharam implet?
nec raro coqua è culina cellam facit. Nam
si vel semel ad dolium mittitur, sibi pro sex
diebus prouidet. Ars est, quæ etiam sub in-
uersis ollis vinum condit. Nihil dicam de pa-
ne, de butyro, de lignis, de candelis, de alijs
rebus ad vicinos, vel cognatos, vel amafios
anastiasuè asportari consuetis. 9. Quid de
ipsis filijs & filiabus canam? quoties non iam
poma, pyra, aliaque bellaria, sed pecunias
suis parentibus subducunt, & arbitrantur,
se furti reos non esse? Addam, quod pauci
confitentur, & multi quotidie perpetrant,
multos liberos perditissime prodigere otio,
ludis, compotationibus, quod eorum paren-
tes, magnis sudoribus, vix tandem compar-
serunt. Quid isti aliud faciunt, quam si pa-
rentes compilarent? 10. Non esset finis, si
fractores fenestrarum, familiares cultrorum,
chirothecarum, & stropholorum fures; &
damnorum innumerabilium illatores; si eos,
qui salarium accipiunt, & officio non satis-
faciunt, vt sunt pædagogi, præfecti, operarij,
ministri varij; si eos, qui gabellas, qui vecti-
galia iusta defraudarunt; qui Ecclesiæ deci-
mas non dederunt, qui operarijs mercedem
distu-

Arthor
lib. 4.
Ephic.
cap. 4.

Peron.
Arth. in
cap. 4.

XIX

Polio

lib. 4. hist.

cap. 4.

cap. 4.

Arthor.

lib. 4. hist.

cap. 4.

Cle pro

Genio

Aristot.
lib. 4.
Ethic.
cap. I.

distulerunt, aut diminuerunt; aut qui consilijs aliorum commoda auxilijsuè impediuerunt, velim commemorare. Nam, teste Aristotele, *aleatores, & fures, & latrones omnes auari putandi sunt, quod in turpi questu sunt occupati.*

Petron.
Arb. in
Satyr.

Nec minor in campis furor est, emtiq̃

Quirites

Ad prædam strepitumq̃, lucri suffragia vertunt.

Venalis populus, venalis curia patrum.

Est fauor in pretio, senibus quoque, libera virtus

Exciderat, sparsisq̃ opibus conuersa potestas,

Ipsaq̃, maiestas auro corrupta iacebat.

Aristot.
loc. cit.

Hoc de Romanis olim dictum est, vtinam nunc non etiam dici posset de Germanis! deque alijs etiam Christianis! Prætermitto

Cic. pro
Quintio.

& alios. Nam qui magna, & à quibus nefas est, accipiunt, ait Aristoteles, quales sunt tyranni, qui ciuitates oppugnant, fana diripiunt: ij non auari, sed scelesti potius, impij & iniqui sunt habendi; quamuis horum criminum radix sit cupiditas. Quia, vt M. Tullius ait, *Nullum est officium tam sanctum, atque solenne, quod non auaritia comminuere, atque violare soleat.* Hi

omnes,

omnes, si vel penitus à Confessione abstinent, vel hæc talia, in Confessione tacent; vel iniuste accepta restituere iussi non restituunt; vel Confessarium quærunt, à quo dissimulanter prætereantur; an non Sacramento divinissimo sacrilegè abutuntur? an non digni sunt, qui cum Nobili, & (si talem quoque habent Confessarium) etiam cum Confessario, in Tartarum abripiantur? Taceo detractores, qui vel non agnoscunt, se ad ablatum honorem restituendum obligatos; vel non confitentur hoc piaculum, vel ad restitutionem faciendam admoniti, non parent; quia à dæmonio vel *muto*, vel *surdo* possidentur, Luc. II.

Certè si scirent mortales, quantos Orco triumphos pariat inordinata habendi voluntas, ultro omnia restituerent, quæ titulis iniustis scirent se interuertisse. Eduardus III. Angliæ rex magnis tributis populum gravabat; seque, gemente populo, collectis pecuniarum aceruis, solebat eximiè oblectare. Quodam igitur tempore, vt ei iucundum facerent spectaculum, collectores & accipitres pecuniarum ingentem auri argentiq̃ue vim comportatam vndique, ante oculos illi exposuerunt. Ad quam cum voluptate intuen-

dam

XIII.
Polydo
lib. 8 hist.
Anglic.
EXEMPLA
FACTAR
RESTITV-
TIONIS.